

Andreja JAKLIČ
Center za mednarodne odnose,
Fakulteta za družbene vede,
Univerza v Ljubljani

Marjan Svetličič
**Zamujene razvojne priložnosti
Slovenije**
Založba FDV, Ljubljana 2015,
260 strani, 20.00 EUR
(ISBN 978-961-235-762-7)

Ob pogledu na naslov monografije *Zamujene razvojne priložnosti Slovenije* in aktualno dogajanje bi morda pomislili, da tudi knjiga prihaja med bralce z zamudo, a aktualnost dela povečuje dejstvo, da gre za izbor razvojnih izzivov Slovenije, ki so bili predstavljeni in tudi že objavljeni v času, preden so postali tako pereči ali odzivno zamujeni. Žal mnogi med njimi v slovenski družbi in politiki še vedno niso razumljeni, kaj šele strokovno in politično naslovljeni ali obravnavani. In šele ko so vsi izbrani izzivi predstavljeni skupaj, se pokažejo tudi razsežnosti, ki jih ima zamujanje v odzivu na globalizacijske trende na razvoj izbranega gospodarstva. V času, ko je Slovenija več kakor šest let drsela navzdol v lestvicah konkurenčnosti, institucionalne kakovosti ekonomske davčne svobode ter kakovosti poslovnega okolja ima ta monografija, ki opozarja na vzroke za razvojno zaostajanje, še večji pomen. Dokumentirana serija zamud v Sloveniji na vseh izbranih področjih in analiza vzrokov za to zamujanje, ki so tako strokovni (neznanje) kot ideološki (ignoriranje drugačnih ali

prezgodnjih idej, ki niso povsem v skladu s prevladujočo ideologijo časa), kot tudi podcenjevanje stroke pri odločevalcih na različnih ravneh, tudi v podjetjih, je novost in izviren prispevek knjige.

Avtor na skoraj 300 straneh povzema le ključne razvojne priložnosti, ki jih Slovenija ni (v celoti) izkoristila. Skrben izbor tem veča aktualnost ne le zato, ker te dobro razložijo, zakaj so Slovenijo v zadnjem letu prehiteli skoraj vse »novejše članice EU«, temveč tudi zato, ker sistematično opozarja na zamujanje, odlaganje in neukrepanje ter na razsežnosti gradualistične tranzicije. Monografijo poleg uvoda in sklepa sestavlja še sedem poglavij; najprej avtor predstavi kronologijo strateškega razmišljanja v Sloveniji ter podaja predloge, kako okrepiti konkurenčnost, nadaljuje z izzivi globalizacije in transnacionalnimi podjetji, v tretjem poglavju podrobneje predstavi Evropsko unijo in Slovenijo ter zunanji kontekst razširjanja EU, v četrtem pa nadaljuje s prikazom internacionalizacije podjetij, kjer najprej obravnava slovenski odnos do tujih neposrednih investicij, (zlo)rabo nacionalnega interesa ter odnos do multinacionalnih podjetij v slovenski razvojni strategiji, nadaljuje pa z izhodnimi neposrednimi investicijami in razvojem domačih multinacionalk. V šestem poglavju predstavi posledice zaradi zamud pri selitvi delovno intenzivnih dejavnosti, tako pri selitvi proizvodnje kakor pri zunanem izvajanju storitev. Nadaljuje s prikazom globalizacijskih trendov, razvojem hitro rastočih gospodarstev v

zadnjih treh dekadah in sprememb v geopolitiki ter odzivu Slovenije na ta dogajanja. V zadnjem poglavju predstavi soočanje s krizo po »slovensko«.

Gre za znanstveno monografijo, ki poleg analitičnega prikaza trendov globalizacije ter implikacij za majhne države poda tudi teoretsko ozadje procesa razvoja majhnih držav v kontekstu globalizacije. To je doprinos, saj prevladujoče temeljne teorije gospodarskega razvoja ter tudi teorije ekonomskih integracij ta kontekst zanemarjajo. Avtor v delu prikaže in z lastno interpretacijo obogati vse novejši teoretični koncepte internacionalizacije, mednarodne trgovine in mednarodne proizvodnje ter načinov vstopa in globalnih verig vrednosti, izpostavi njihove razvojne učinke ter jih poveže s teorijami gospodarskega razvoja.

Avtorju uspe v poljudnem jeziku dobro predstaviti idejo oportunitetnih stroškov neukrepanja, počasnosti in neglobalizacije, s čimer dodatno opozarja na potrebo po spreminjanju miselnosti in vrednost, ki je v majhnih državah še bolj pereča.

Vse navedeno prispeva k razumevanju in razvoju aktualne znanstvene in strokovne terminologije ter povečevanju znanja na področju teorije mednarodne menjave, mednarodne proizvodnje in globalnih verig vrednosti.

Čeprav se znanstvena monografija osredotoča na slovenske izkušnje, ta nikakor ni relevantna le za slovenski znanstveni in strokovni prostor ali evropski prostor, ki ga avtor neposredno večkrat omenja. Soočanje

z izzivi in (pre)počasno reagiranje postaja tudi vse bolj pereč globalni problem. Manjšini reagibilnih držav in gospodarskih politik sledi nekaj posnemovalcev in večina počasnih. Menjava in globalizacija lahko prinašata koristi vsem, razporeditev in velikost koristi pa sta odvisni predvsem od hitrosti in ne zgolj načina reagiranja. Toliko bolj, če velikost države narekuje, da se morajo njeni akterji cenam v veliki meri le prilagajati. Upravljanje sprememb, izzivi in problemi, na katere opozarja pričujoče delo, se pojavljajo ne le v »mlajših članicah EU«, temveč tudi v nekaterih starejših članicah. Jasen prikaz problemov, predvsem pa slikovit prikaz dejanskih reakcij na probleme, ki so bili predstavljeni, izpostavlja (ne)odgovornost političnega ukrepanja na več ravneh. Morda je avtorja k (ponovnemu) pisanju spodbudila tudi »postarana in počasna gospa Evropa«, ki ravno v tem letu predstavlja svojo novo zunanjetrgovinsko in investicijsko strategijo. Ta opredeljuje odločitve, ki so ključne ne le za današnje, ampak tudi za naslednje rodove Evropejcev: Evropska komisija jo predstavlja blede in (pre)počasno, še z manj analitičnosti in energije kakor nekdanji enotni trg. Trenutne razpoložljive študije izjemno redko predstavijo oportunitetne stroške neukrepanja ali/in stroške nepodpisanih (ali kasneje podpisanih) prostotrgovinskih sporazumov ter zunanji kontekst in posledice povezovanja, rastoče menjave in razvoja multinacionalnih podjetij v hitro rastočih gospodarstvih. Opisana monografija

---

vsem razmišljujočim bralcem, predvsem pa strokovnjakom in oblikovalcem politik ponuja slikovit prikaz razsežnosti zamujanja in je opomin pred izgubljanjem blaginje v Sloveniji, EU in svetu.

Tomaž KRPIČ

Maca Jogan

Sociologija in seksizem

Založba FDV, Ljubljana 2014,

324 strani, 23,00 EUR

(ISBN 978-961-235-680-4)

Če bi me vprašali, katero knjigo bi vzel s seboj na osamljeni otok s tremi palmami v Tihem oceanu, bi bil v hudi zadregi, če bi smel vzeti samo eno. A če bi vas zanimalo, katero sociologinjo ali sociologa bi si želel na takšnem otoku imeti za družbo, bi bili hitro deležni odgovora. To bi bila Maca Jogan. Njo preprosto moraš imeti rad. Seveda se to lahko zgodi tudi potem, ko ti je nekaj časa celo malo neprijetno ob njenih razlagah in interpretacijah sodobne družbe in kulture. Nekoliko je takšna reakcija pričakovana, saj njene razlage asimetričnih družbenih odnosov (med spoloma) posameznika pogosto vržejo iz udobnega dremeža, v katerega so ga zazibali njemu naklonjeni družbeni odnosi, ki pa za nekatere druge manj privilegirane družbene skupine in posameznike niti približno niso tako zelo ugodni, malce pa zato, ker v današnjem svetu kritična razprava o stvareh in zadevah, ki se dotikajo nas vseh skupaj, pri mnogih ni sprejeta z

odprtimi rokami ali pa je preprosto nerazumljena in celo zavračana. A če bi jo označili za »neugodno« sogovornico, bi Maca to takoj razumela kot svojevrstno priznanje oziroma kot pokazatelj, da so njene razlage in kritične pripombe vendarle imele nekakšen učinek na sogovornika, pa čeprav pri tem niso nujno padle ravno na najbolj plodna tla. To pa je vsekakor avtoričina lastnost, ki je pri ljudeh vedno bila redka dobrina.

Sociologija spolov se mi je, poleg sociologije družine, prostora ali pa na primer sociologije religije, vedno zdela ena izmed najbolj razdelanih in uveljavljenih socioloških raziskovalnih področij v slovenskem prostoru. Mislim, da ne more biti dvoma, da je za takšno stanje ena izmed najbolj zaslužnih prav Maca. Od začetka šestdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je odločila za študij sociologije, pa vse do danes je bila vedno v prvih »bojnih vrstah«, bodisi glede raziskovalnih rezultatov in razkrivanja prave narave družbene konstrukcije spolov kakor tudi glede aktivnega zavzemanja za enakopravnejše in pravičnejše odnose med spoloma. Seveda gre tu v prvi vrsti za njen odpor zoper podrejenost žensk v vseh družbenih razredih, poklicih, javnem in zasebnem življenju, v povezavi z različnimi religioznimi praksami, v politiki, znanosti in podobnim. Če je kdo glede tega do sedaj imel morebiti kakšne pomisleke, bi mu jih morala njena zadnja monografija *Sociologija in seksizem* dokončno razbliniti. Ne gre sicer za besedila, ki bi nastala z namenom, da bi bila objavljena prav